

SFML - Vrijeme i satovi

Objektno programiranje - 11. vježbe (1. dio)

Sebastijan Horvat

Prirodoslovno-matematički fakultet,
Sveučilište u Zagrebu

31. svibnja 2023. godine

Vrijeme i satovi

- ▶ prije nego promotrimo rad s vremenom u SFML-u, nije loše pogledati kako se može mjeriti vrijeme u prog. jeziku C++
- ▶ prije C++11 standarda: strukture i funkcije za rad s vremenom naslijeđene iz programskog jezika C (C-ova biblioteka `time` ⇒ uključujemo `ctime`)

Primjer. Ispis broja sekundi od epohe (pokrenuti više puta):

```
#include <iostream>
#include <ctime>
using namespace std;

int main() {
    time_t s;
    s = time(nullptr);
    cout << s << endl;    //npr. 1685367686
    return 0;
}
```


Tip `time_h` i funkcija `time`

- ▶ tip `time_h` - iako nije definirano C standardom, gotovo uvijek drži cjelobrojnu vrijednost - funkcija `time` predstavlja broj sekundi od **epohe** (00:00h, 1. siječnja 1970, [UTC](#))
 - ▶ UNIX inženjeri odabrali tu epohu jer im se činila prikladnom - preciznost promijenjena u sekunde kako ubrzo ne bi došlo do *overflowa* (vidjeti i [problem 2038. godine](#))
 - ▶ argument funkcije je null-pokazivač (često se piše i: `time(0)`) ili pokazivač na `time_t` varijablu u koju želimo spremiti sekunde od epohe
- ⇒ kod u prethodnom primjeru mogli smo napisati ovako:

```
time_t s;  
time(&s);  
cout << s << endl;
```


Dobivanje vremena u čitljivom formatu (za čovjeka)

```
char *ctime(const time_t *time);
```

- ▶ vraća pokazivač na C-ovski string koji predstavlja lokalno vrijeme za dani broj sekundi od epohe u obliku:

dan_tjedna mjesec datum sati:minute:sekunde godina

Primjer.

```
time_t s = time(nullptr);  
char* t = ctime(&s);  
cout << t << endl;
```

Primjer ispisa:

Mon May 29 16:18:02 2023

- ▶ **Primjer.** Objasniti ispis ako prvu gornju liniju primjera zamijenimo s:
`time_t s = 100;` (podsjetnik: Hrvatska je na UTC+1!)

Thu Jan 1 01:01:40 1970

Struktura tipa tm

```
struct tm {
    int tm_sec;    //sekunde (0 do 61)
    int tm_min;    //minute (0 do 59)
    int tm_hour;   //sati (0 do 24)
    int tm_mday;   //dani (1 do 31)
    int tm_mon;    //mjesec (0 do 11)
    int tm_year;   //godina (od 1900)
    int tm_wday;   //dani od nedjelje
    int tm_yday;   //dani od 1. siječnja
    int tm_isdst;  //zastavica: ljetno rač. vremena
}
```

```
struct tm *gmtime(const time_t *time);
```

- ▶ vraća pokazivač na popunjenu tm strukturu s podacima o trenutnom UTC vremenu - pretvaranje u (pokazivač na) C-ovski string dobivamo funkcijom:

```
char * asctime (const struct tm * time);
```


Struktura tipa tm - primjer

Primjer.

```
time_t s = time(0);
char *t = ctime(&s);
cout << t; //Sat Feb 25 16:47:46 2023
tm *v = gmtime(&s);
cout << v->tm_sec    << endl    //46
    << v->tm_min     << endl    //47
    << v->tm_hour     << endl    //15
    << v->tm_mday     << endl    //25
    << v->tm_mon      << endl    //1
    << v->tm_year     << endl    //123
    << v->tm_wday     << endl    //6
    << v->tm_yday     << endl    //55
    << v->tm_isdst    << endl; //0

char *str = asctime(v);
cout << str; //Sat Feb 25 15:47:46 2023
```


Napomene

- ▶ `tm_sec` - do 61 (noviji standardi 60) zbog [prijestupnih sekundi](#)
- ▶ `tm_hour` - vrijednost 24 je zapravo 00:00 idućeg dana
- ▶ *Daylight Saving Time* zastavica (`tm_isdst`) - veća od nule (ljetno računanje vremena), nula (ljetnog računanja vremena nije na snazi), manje od nule ako info o tome nije dostupna
- ▶ ljetno vrijeme (Hrvatska 2023.): od 02:00 26. ožujka do 03:00 29. listopada (tj. zadnja nedjelja ožujka do zadnja nedjelja listopada)
- ▶ za razliku od prethodnog, funkcija

```
struct tm *localtime(const time_t *time);
```

vraća pokazivač na `tm` strukturu s podacima o lokalnom vremenu

Lokalno vs. UTC vrijeme

Lijevo je kao u prethodnom primjeru, a desno je prikaz izlaza za primjer koji umjesto `gmtime` koristi `localtime`.

	<code>gmtime</code>	<code>localtime</code>
	Mon May 29 17:09:06 2023	Mon May 29 19:09:06 2023
<code>v->tm_sec</code>	6	6
<code>v->tm_min</code>	9	9
<code>v->tm_hour</code>	17	19
<code>v->tm_mday</code>	29	29
<code>v->tm_mon</code>	4	4
<code>v->tm_year</code>	123	123
<code>v->tm_wday</code>	1	1
<code>v->tm_yday</code>	148	148
<code>v->tm_isdst</code>	0	1

Pomoću `ctime` dobivamo: "Mon May 29 19:09:06 2023"

Funkcija `mktime`

```
time_t mktime (struct tm *timeptr);
```

- ▶ obratno od `localtime`
- ▶ vraća `time_t` vrijednost koja predstavlja lokalno vrijeme čiji podaci se nalaze u `tm` strukturi na koju pokazuje `timeptr`
- ▶ pri pretvorbi se članovi `tm_wday` i `tm_yday` zanemaruju
- ▶ ostali članovi se interpretiraju čak i izvan njihovih smislenih raspona

Primjer.

```
time_t s = time(0);  
cout << ctime(&s); //Mon May 29 19:34:46 2023  
tm *v = localtime(&s);  
s = mktime(v);  
cout << ctime(&s); //Mon May 29 19:34:46 2023
```


Primjer. Ispis dana u tjednu za zadani datum

- ▶ funkcija `mktime` će prilagoditi vrijednosti koje ne odgovaraju ostalim članovima (`tm_wday` i `tm_yday`)

Primjer.

```
time_t sek = time(0);  
struct tm *info = localtime(&sek);  
vector<string> tjedan = {"nedjelja", "ponedjeljak",  
    "utorak", "srijeda", "cetvrtak", "petak", "subota"};  
cout << "Unesite dan: " << endl;  
cin >> info->tm_mday;  
cout << "Unesite mjesec: " << endl;  
cin >> info->tm_mon;  
info->tm_mon--;  
cout << "Unesite godinu: " << endl;  
cin >> info->tm_year;  
info->tm_year -= 1900;  
mktime(info);  
cout << tjedan[info->tm_wday] << endl;
```


Funkcija `difftime`

```
double difftime(time_t time1, time_t time2);
```

- ▶ vraća razliku u sekundama između `time1` i `time2` (tj. vraća `time1 - time2`)

Primjer.

```
time_t tstart, tkraj;  
time(&tstart);  
tkraj = tstart + 5;  
cout << difftime(tstart, tkraj) << ", "  
      << difftime(tkraj, tstart) << endl;
```

Ispis: -5, 5

Biblioteka `chrono`

- ▶ kolekcija tipova i funkcija za rad s datumom i vremenom
- ▶ dio STL-a, uključeno u sve verzije od C++11
- ▶ zašto `chrono`: satovi za mjerenje vremena različiti na različitim sustavima ⇒ potrebno unaprijediti preciznost mjerenja vremena

Primjer. Izmjerimo vrijeme izvršavanja funkcije:

```
#include <iostream>  
#include <chrono>  
#include <ctime>  
using namespace std;  
  
size_t funkcija(){  
    size_t br = 0;  
    for(int i = 0; i < 2000; i++)  
        for(int j = 0; j < 1500; j++)  
            br++;  
    return br;  
}
```


Satovi

- ▶ služe za dobivanje vremena
- ▶ sastoje se od početne točke (epohe) i stopa otkucaja
- ▶ tri tipa satova - koristimo `system_clock` ako želimo raditi sa satom sustava
- ▶ imaju funkciju članicu `now()` - vraća koliko je vremena prošlo od početne točke sata - to predstavlja predložak klase `time_point` (parametar predložka je tip sata koji koristimo) - npr.

```
time_point<system_clock> t = system_clock::now();
```

- ▶ možemo računati s tim tipom - npr. zbrojiti dva takva vremena (ali moraju se odnositi na isti tip sata!)
- ▶ `duration` - predložak koji predstavlja vremenski interval (ne ovisi o tipu sata!)
- ▶ po *defaultu* vrijednost u sekundama (vrijednost vraća funkcija članica `count`) - tip navodimo kao prvi parametar predložka

Nastavak prethodnog primjera

```
int main() {
    chrono::time_point<chrono::system_clock> start,
        kraj;
    start = chrono::system_clock::now();
    cout << funkcija() << endl;
    kraj = chrono::system_clock::now();
    chrono::duration<double> uk = kraj - start;
    time_t t = chrono::system_clock::to_time_t(kraj);
    std::cout << "Završeno " << ctime(&t)
        << "ukupno vrijeme: " << uk.count()
        << " sekundi." << endl;
    return 0;
}
```

- ▶ koristimo imenički prostor `std::chrono`
- ▶ u gornjem kodu koristili `to_time_t` kako bi `duration` pretvorili u `time_t` tip (za kasniji ispis podataka pomoću `ctime`)

Milisekunde

- ▶ primjer ispisa za prethodni kod:

```
3000000
```

```
Završeno Mon May 29 22:36:03 2023
```

```
ukupno vrijeme: 0.0056243 sekundi.
```

- ▶ zajedno s vrijednosti, `duration` sadrži i omjer (zaglavlje **ratio**) koji određuje jedinice vremena koje vrijednost predstavlja
- ▶ *default* je 1:1 za sekunde (za milisekunde je 1:1000, a za mikrosekunde 1:1000000 - razni omjeru mogu se vidjeti [ovdje](#))

Primjer. Promjene u prethodnom primjeru za broj milisekundi:

```
#include <ratio>
```

```
...
```

```
chrono::duration<double, milli> uk = kraj - start;
```


Rad s vremenom u SFML-u

- ▶ sve klase i funkcije koje rade s vremenom koriste klasu **`sf::Time`** - predstavlja vremenski interval (tj. vrijeme između dvije vremenske točke)
- ▶ vrijednost se može konstruirati iz sekundi, milisekundi i mikrosekundi

Primjer. Sva sljedeća tri objekta imaju istu vrijednost:

```
sf::Time t1 = sf::microseconds(10000);
```

```
sf::Time t2 = sf::milliseconds(10);
```

```
sf::Time t3 = sf::seconds(0.01f);
```

Ovako dobivamo obratne pretvorbe (iz vrijednosti vremena u sekunde, milisekunde ili mikrosekunde):

```
sf::Time t = ...;
```

```
sf::Int64 us = t.asMicroseconds();
```

```
sf::Int32 ms = t.asMilliseconds();
```

```
float s = t.asSeconds();
```


sf::Time podržava uobičajene aritmetičke operacije

Iz implementacije (datoteka [Time.hpp](#)):

```
bool operator ==(Time left, Time right);
bool operator !=(Time left, Time right);
bool operator <(Time left, Time right);
bool operator >(Time left, Time right);
bool operator <=(Time left, Time right);
bool operator >=(Time left, Time right);
Time operator -(Time right);
Time operator +(Time left, Time right);
Time& operator +=(Time& left, Time right);
Time operator -(Time left, Time right);
Time& operator -=(Time& left, Time right);
Time operator *(Time left, float right);
Time operator *(Time left, Int64 right);
Time operator *(float left, Time right);
Time operator *(Int64 left, Time right);
```


Nastavak s prethodnog slajda

```
Time& operator *=(Time& left, float right);
Time& operator *=(Time& left, Int64 right);
Time operator /(Time left, float right);
Time operator /(Time left, Int64 right);
Time& operator /=(Time& left, float right);
Time& operator /=(Time& left, Int64 right);
float operator /(Time left, Time right);
Time operator %(Time left, Time right);
Time& operator %=(Time& left, Time right);
```

Primjer.

```
sf::Time t1 = ...;
sf::Time t2 = t1 * 2;
sf::Time t3 = t1 + t2;
sf::Time t4 = -t3;
bool b1 = (t1 == t2);
bool b2 = (t3 > t4);
```


Mjerenje vremena u SFML-u

- ▶ jednostavna klasa za mjerenje vremena: `sf::Clock`
- ▶ daje najpreciznije moguće mjerenje vremena koje OS podržava (općenito u mikrosekundama ili nanosekundama)
- ▶ osigurana je monotonost (u smislu da vrijeme ne može ići unatrag čak i ako se promijeni vrijeme sustava)
- ▶ konstruktor pokreće sat - nakon toga imamo dvije funkcije na raspolaganju:

`Time sf::Clock::restart ()`

- stavlja brojač vremena na nulu
- vraća vrijeme koje je proteklo od posljednjeg (ponovnog) pokretanja sata (tj. konstrukcije ili posljednjeg restarta)

`Time sf::Clock::getElapsedTime () const`

- vraća vrijeme proteklo od (posljednjeg) pokretanja sata

Primjer mjerenja vremena

Primjer.

```
sf::Clock sat;  
...  
sf::Time v1 = sat.getElapsedTime();  
std::cout << v1.asSeconds() << std::endl;  
sat.restart();  
...  
sf::Time v2 = sat.getElapsedTime();  
std::cout << v2.asSeconds() << std::endl;
```

Napomena: mogli smo izbaci gornji `sat.restart ()`; te napisati ovako: `sf::Time v1 = sat.restart ()`; (no, tada `v2` uključuje i vrijeme potrebno za ispis `v1` vremena).

Primjena: Igra na sporijim računalima

- ▶ prošla prezentacija: kako ograničiti FPS na prebrzim računalima

```
void Prozor::Stvori() {
    auto stil = (cijeliZaslona ? sf::Style::Fullscreen
        : sf::Style::Default);
    prozor.create(sf::VideoMode(velicina.x,
        velicina.y, 32), naslov, stil);
    prozor.setFramerateLimit(500);
}
```

- ▶ Pitanje: Što sa sporijim računalima?

Određivanje brzine formule

- ▶ kod koji trenutno imamo:

```
void Igra::pomakniFormulu() {
    ...
    sprite.move(pomak * smjer);
}
```

- ▶ rješenje problema: izmjerit ćemo vrijeme potrebno za jedan ciklus igre (jedan prolaz `while` petljom iz `main` funkcije) i prema tome prilagoditi **brzinu** formule
- ▶ podsjetnik:

$$\text{brzina} = \frac{\text{put}}{\text{vrijeme}}$$
$$\Rightarrow \text{put} = \text{brzina} \cdot \text{vrijeme}$$

Izmjene u klasi Igra (datoteka Igra.h)

```
class Igra {
public:
    ...
    sf::Time protekloVrijeme();
    void restartSata();
private:
    ...
    sf::Clock sat;
    sf::Time vrijeme;
};

sf::Time Igra::protekloVrijeme() {
    return vrijeme;
}

void Igra::restartSata() {
    vrijeme = sat.restart();
}
```


Mjerenje vremena izvrš. jedne iteracije glavne petlje

```
int main() {
    Igra igra;
    while (!igra.dohvatiProzor()->jelGotov()) {
        igra.obradiUlaz();
        igra.update();
        igra.renderiraj();
        igra.restartSata();
    }

    return 0;
}
```


Brzina formule

```
class Igra {
    ...
private:
    ...
    float brzina = 200; //br. piksela u sekundi
    float kutnaBrzina = 90; //br. stupnjeva u sek.
};
```

- ▶ u konstruktoru za `Igra::Igra()`:

```
pomak = pocetni_pomak = sf::Vector2f(0.f, -1.f);
```

- ▶ u funkciji `Igra::obradiUlaz()` (za jedinični vektor):

```
kut -= kutnaBrzina * protekloVrijeme().asSeconds();
kut += kutnaBrzina * protekloVrijeme().asSeconds();
```


Brzina formule (nastavak)

- ▶ u funkciji `Igra::pomakniFormulu()`:

```
sprite.move(pomak * smjer
* brzina * protekloVrijeme().asSeconds());
```

Zadatak. Testirati dobiveno za različite FPS-ove:

```
void Prozor::Stvori() {
    ...
    prozor.setFramerateLimit(100); ←
}
```


Kako dobiti fiksni broj iteracija u sekundi?

1. promjena

- ▶ umjesto da imamo samo vrijeme posljednje iteracije, promatramo ukupno vrijeme dosadašnjih iteracija

```
void Igra::restartSata() {  
    vrijeme += sat.restart();  
}
```

- ▶ formula - ako želimo `brIteracija` u sekundi, koliko jedna iteracija treba trajati:

$$\text{trajanjeIteracije} = \frac{1.f}{\text{željeni_broj_iteracija_u_sekundi}}$$

Fiksni broj iteracija u sekundi

2. promjena

- ▶ Ako nešto želimo npr. 60 puta u sekundi napraviti, tada koristimo ovo:

```
float vrijemeIteracije = 1.0f / 60.0f;  
if(vrijeme.asSeconds() >= vrijemeIteracije) {  
    ... //ovdje ono što želimo 60x u sek  
    vrijeme -= sf::seconds(vrijemeIteracije);  
}
```

- ▶ oduzimanje u gornjem kodu predstavlja resetiranje ciklusa i omogućava simuliranje izvršavanja konstantnom brzinom

